

Διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: **Τοπίο και Χωρικός Σχεδιασμός**

Πέμπτη 17.2.2022 17.30-20.50

https://us06web.zoom.us/webinar/register/WN_mFWd4Z2HTcaREiTLG2XzJw

Το πλαίσιο. Η Συγκυρία

Δέκα χρόνια και πλέον μετά την κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το Τοπίο (εφεξής Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Τοπίο - ΕΣΤ) από την Ελλάδα (ν. 3827/2010), και παρά τις απόπειρες θεσμικής αντιμετώπισης του τοπίου -ήδη και πριν από την ΕΣΤ πχ. με τον ν.1650/86- στο σύστημα χωρικού σχεδιασμού και περιβαλλοντικής πολιτικής, ελάχιστα έχουν επιτευχθεί στην πράξη.

Ταυτόχρονα, επισημαίνεται, ότι τα τοπία αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία των διαδικασιών βιώσιμης ανάπτυξης που, μεταξύ άλλων, συμβάλουν στη διατήρηση κοινών αγαθών) βασικών για την προστασία της ζωής και της δημόσιας υγείας, όπως ο καθαρός αέρας, το νερό, το έδαφος,.

Στη χώρα μας, το τοπίο αναφερόταν ήδη στις προδιαγραφές ΓΠΣ/ΣΧΟΑΠ, (Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια και Σχέδια Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης) ενώ θεσμοθετημένες κατευθύνσεις για την προστασία του υπάρχουν στο λεγόμενο Εθνικό Χωροταξικό του 2008 (Γενικό πλαίσιο Χωρικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης ΓΠΧΣ&ΑΑ), σε σύνδεση με την προστασία της υπαίθρου και στο Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, ΕΧΠ-ΑΠΕ/ 2008. Μια πρώτη συστηματική απόπειρα καταγραφής και ανάλυσης/ κατηγοριοποίησης τοπίων έγινε σε Περιφερειακή κλίμακα, με την αναθεώρηση των Περιφερειακών Χωροταξικών Πλαισίων (ΠΧΠ, ΦΕΚ προδιαγραφών ΑΑΠ 45/17.03.2011), ενώ ειδικά για τα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους υπάρχει η βάση δεδομένων ΦΙΛΟΤΗΣ.

Σε επίπεδο τοπικού χωρικού σχεδιασμού, έχει ξεκινήσει πρόγραμμα εκπόνησης Τοπικών ή Ειδικών Πολεοδομικών Σχεδίων (ΤΠΣ και ΕΠΣ). Παρά το ότι υπάρχει σχετική αναφορά στον νόμο (αρ. 10 παρ. 3.γ.α. ν. 4759/2020 για τις περιοχές προστασίας και ειδικού καθεστώτος), το τοπίο δεν έχει ενταχθεί στις προδιαγραφές ([ΦΕΚ Β 3545/03.08.2021](#)) με αποτέλεσμα να μην υπάρχει εκπεφρασμένη στρατηγική για την εξειδίκευση των κατευθύνσεων του εκάστοτε ΠΧΠ, ή/και ΕΧΠ τόσο σε επίπεδο ανάλυσης όσο και, κυρίως, σε επίπεδο πρότασης ρυθμίσεων, ιδίως για τις ζώνες τοπίου που δεν εντάσσονται ήδη σε ειδικό καθεστώς, αλλά θα προταθεί να αποτελέσουν «ειδικό καθεστώς» ως περιοχές τοπίου.

Φαίνεται δε ότι το τοπίο αντιμετωπίζεται κυρίως ως αντικείμενο περιβαλλοντικής προστασίας και υποτιμάται η αναπτυξιακή διάσταση μιας πολιτικής σεβασμού, ανάδειξης ή αποκατάστασης των τοπίων, σαν στοιχεία ελκυστικότητας, ανταγωνιστικότητας, ανθεκτικότητας και ενίσχυσης της παραγωγικής δομής μιας περιοχής.

Με δεδομένο το ασφυκτικό χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης του προγράμματος των ΤΠΣ σε μια περίοδο με μεγάλη πίεση για απτά αποτελέσματα 'οικονομικών δεικτών', και την αποδεδειγμένη δυστοκία επιβολής μέτρων περιορισμού της εκτός σχεδίου δόμησης στην ύπαιθρο, είναι εύλογο να ανησυχούμε όταν πρόκειται για την προστασία και διαχείριση των Τοπίων της χώρας μας, ενός **συλλογικού αγαθού** μη εύκολα 'μετρήσιμου', του οποίου η αξιολόγηση απαιτεί ουσιαστικές συμμετοχικές διαδικασίες.

Σκοπός – Στόχοι

Η Ημερίδα αποσκοπεί να επαναφέρει στη συζήτηση την ΕΣΤ και τα περιεχόμενά της σε επίπεδο προβλέψεων και δεσμεύσεων και να διερευνήσει το πώς μπορούμε να μεταβούμε από τις προβλέψεις και κατευθύνσεις των ΠΧΠ σε πιο εξειδικευμένες αναλύσεις και προβλέψεις/ ρυθμίσεις για τα τοπία, μέσω των ΤΠΣ, ΕΠΣ και λοιπών χωρικών σχεδίων της πρόσφατης νομοθεσίας, καθώς και μέσω των υπο εκπόνηση ή και αναθεώρηση Ειδικών Χωροταξικών Πλαισίων (ΕΧΠ).

Συγχρόνως, με δεδομένη την κοινωνική διάσταση στην αντίληψη και αξιολόγηση των τοπίων, τίθεται εκ νέου έντονα το θέμα της ενδυνάμωσης και ουσιαστικοποίησης της κοινωνικής συμμετοχής στο σχεδιασμό. Πιο συγκεκριμένα η Ημερίδα:

Με αφορμή το επικείμενο πρόγραμμα ΤΠΣ ή/και /ΕΠΣ καθώς και άλλων σχετικών μελετών χωρικού χαρακτήρα, διερευνά την αμεσότητα εφαρμογής κατευθύνσεων των στρατηγικών χωροταξικών πλαισίων και ιδιαίτερα των ΠΧΠ για την διαχείριση του Τοπίου στην τοπική κλίμακα.

Πέραν της κάθετης ιεραρχίας των σχεδίων, η ημερίδα θέτει και το οριζόντιο ζήτημα της διεπιστημονικότητας, με το ερώτημα πώς θα μπορούσαν οι σύγχρονες διεπιστημονικές προσεγγίσεις για ένα σύνθετο αντικείμενο όπως είναι το τοπίο, το οποίο εμπλέκει και τον υποκειμενικό παράγοντα, να καταλήξουν στη διατύπωση αποτελεσματικών προτάσεων προστασίας και διαχείρισης κάθε τοπίου, συμπεριλαμβανομένων και κανονιστικών ρυθμίσεων στα ΤΠΣ και τα ΕΠΣ, αλλά και κατευθύνσεων που θα αφορούν στην περιβαλλοντική αδειοδότηση.

Πρόγραμμα

17.30-19.00 Ευρωπαϊκή σύμβαση για το τοπίο και ελληνικό θεσμικό πλαίσιο

Συντονιστής: Κώστας Μενουδάκος, Επίτιμος Πρόεδρος ΣΤΕ, Πρόεδρος ΕΕΔΙΠΟΧ & ΑΑΔΠΧ.

17.30-17.50 Χαιρετισμοί (3Χ3λ+10λ)

- 1. Κώστας Μενουδάκος**, Πρόεδρος ΕΕΔΙΠΟΧ
- 2. Θύμιος Παπαγιάννης**, Πρόεδρος Med-INA, πρ. Πρόεδρος της Επιτροπής Τοπίου του ΥΠΕΝ
- 3. Λυδία Καρά**, Πρόεδρος ΕΛΛΕΤ
- 4. Θύμιος Μπακογιάννης**, Γεν Γραμματέας Χωροταξίας ΥΠΕΝ, (10 λ)

17.50-18.50 Εισηγήσεις (20 λεπτες)

- 1. Αίθρα Μαριά**, Καθηγήτρια Περιβαλλοντικού Δικαίου-Δικηγόρος, Σχολή Χημικών Μηχανικών & Μηχανικών Περιβάλλοντος Πολυτεχνείου Κρήτης: **Το τοπίο στη διεθνή και εθνική έννομη τάξη**
- 2. Άννα Αρβανιτάκη**, Πολεοδόμος Χωροτάκτης, MSc MA, πρ. στέλεχος ΥΠΕΝ, Ομάδα. Εργασίας Συμβουλίου Θεσμικού Πλαισίου ΕΛΛΕΤ: **Το τοπίο στη διαχρονική εξέλιξη των εργαλείων χωρικού σχεδιασμού στην Ελλάδα**
- 3. Θύμιος Δημόπουλος**, Πολεοδόμος Χωροτάκτης, μέλος Med-INA: **Η συμμετοχική διαδικασία στη διαχείριση του τοπίου. Παραδείγματα από τις Πρέσπες και την Γαύδο**

18.50-19.10 Ερωτήσεις - συζήτηση

19.10-20.15 Στρογγυλό τραπέζι **Από το στρατηγικό χωροταξικό σχεδιασμό στα κανονιστικά πολεοδομικά σχέδια και τα εργαλεία αδειοδότησης**

Συντονίστρια: Μάρω Ευαγγελίδου, Πρόεδρος Συμβουλίου Θεσμικού Πλαισίου ΣΘΕΠ/ ΕΛΛΕΤ
(5λ εισαγωγική τοποθέτηση, 8λεπτες τοποθετήσεις και 2λεπτη δευτερολογία των 6 συμμετεχόντων)

Τα ερωτήματα της συνεδρίας, διαφοροποιημένα ανά ομιλητή, επικεντρώνονται στην διερεύνηση της προοπτικής: (α) απόδοσης στα Τοπικά και Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια ενός σαφέστερου ρόλου για την διαχείριση και προστασία των τοπίων, και (β) υιοθέτησης μιας προσέγγισης τοπίου στην περιβαλλοντική αδειοδότηση

Γεωργία Κοτίνη, Γεν Δ/ντρια Χωρικού Σχεδιασμού ΥΠΕΝ.

Θεανώ Σ. Τερκενλή, Καθηγήτρια, Τμήμα Γεωγραφίας Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Γιώργος Τσεκούρας, Πολεοδόμος/Χωροτάκτης, Περιβαλλοντολόγος, μελετητής - τ. καθηγητής
Faculty of Environmental Studies, dept. Town & Regional Planning, Dundee University, U.K..

Ηλίας Μπεριάτος, Ομότιμος Καθηγητής Χωροταξικού και Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού, ΤΜΧΠΠΑ
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Τάνια Βεζυριανίδου, Δρ. Πολεοδόμος-Χωροτάκτης, Αρχιτέκτων Μηχανικός, Προϊσταμένη
Πολεοδομικού Σχεδιασμού & Εφαρμογών ΔΙΠΕΧΩΣΧ Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας-Θράκης.

Θωμάς Δοξιάδης, Αρχιτέκτων, Αρχιτέκτων Τοπίου, μελετητής, πρ, Πρόεδρος Συμβουλίου Φυσικού
Περιβάλλοντος (ΣΦΥΠ) της ΕΛΛΕΤ

20.15-20.40 Ερωτήσεις – Παρεμβάσεις - Συζήτηση -

20.40-20.50 Τελικά συμπεράσματα

Διοργάνωση: Ομάδα Εργασίας ΕΛΛΕΤ: (Αρβανιτάκη Α , Βλάμη Β., Βουρεκάς Κ., Γκοτζαμάνη Εμ., Δρούγα Ι., Ευαγγελίδου Μ, Θέμου Μ., Λάζογλου Μ.), Γιαννακουρου Τζ.,(ΕΕΔΙΠΟΧ) Δημόπουλος Θ (Med-INA))